№ 94 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 20 **1892** ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 20 № 94

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբ. Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ԱՒԵՏԻՔ ՄԿՐՏՈՒՄԵԱՆ ԻՇԽԱՆԵԱՆ ԵՒ ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ ԻՇԽԱՆԵԱՆ, եղբայրներով և քոյրերով, խնդրում են ազգականներին և ծանօթներին շնորհ բերել, առաջինը՝ իր թանգագին որդու, երկրորդները իրանց եղբօր՝ ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆԻ յուղարկաւորութեանը, հինգշաբթի, սոյն օգոստոս ամսի 20-ին, Կարմիր Աւետարան եկեղեցին, առաւօտեան 10 ժամին, 2-րդ Լինէյնեան փողոցի վրա գտնված տանից, № 5, Հավլաբարում:

1—1

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պաշտօնական տեղեկութիւններ խօլէրայի մասին. Բենեզատներ. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ստամբուլօվ և սուլթան. Արտաքին լուրեր. —ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ. — ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. — ԲՕՐՍԱ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ՖԵԼԻԵՏՕՆ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԽՕԼԷՐԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

—

Թիֆլիսի Միքայէլեան հիւանդանոցում օգոստոսի 17-ին առաւօտեան խօլէրայով հիւանդներ կային 1 տղամարդ և 5 կանայք. օրվայ ընթացքում աւելացողներ չեն եղել. դուրս է գնացել հիւանդանոցից 1 կին: Օգոստոսի 18-ին առաւօտեան մնացել էին հիւանդանոցում 1 տղամարդ և 4 կանայք:

Մահմետականների ժամանակաւոր խօլէրային հիւանդանոցում օգոստոսի 17-ին առաւօտեան կային 2 հոգի. առողջացել է 1 տղամարդ. օգոստոսի 18-ին առաւօտեան մնացել էր 1 հիւանդ:

Օգոստոսի 17-ին հիւանդացել և երկաթուղիական հիւանդանոցն են ուղարկվել 2 կին:

Օգոստոսի 17-ին մեռել է տանը բժշկվող Քեթևան Արութինօվ:

Գօրու գաւառապետը հաղորդում է օգոստոսի 16-ից, որ Գօրի քաղաքում օգոստոսի 14-ին և 15-ին հիւ. է 1, մեռել են 2, առողջացել են 3, մնացել են 10 հիւանդներ. Բօրժօմում օգոստոսի 13-ին մեռել է 1, մնացել են 4 հիւանդներ: Ախալքալաք գիւղում մեռել է 1, մնացել են 4 հիւանդներ. Ջէգաքսօվրիսի գ. մեռել են 3, Բնավիսի գ. հիւանդացել են 2, առողջացել է 1, Քարելի գ. յուլիսի 24-ից մինչև օգոստոսի 14-ը մեռել են 17, առողջացել են 22, մնացել են հիւանդներ 2. Վարիանի գ. օգոստոսի 12-ից մինչև 15-ը առողջացել են 3, մեռել են 2, մնացել են 3 հիւանդներ. Խաշուրի գ. մեռել են 2, Ջէմօձալա գ. հիւանդացել են 2, Կօլէթի գ. նոր հիւանդացողներ չեն եղել, մնացել են 4 հիւանդներ:

Բօրչալուի գաւառապետը հաղորդում է օգոստոսի 15-ից, որ Շուլաւէր գ. օգոստոսի 7-ից մինչև 12 հիւանդացել են 4, մեռել է 1, առողջացել են 3, մնացել են 4 հիւանդներ:

Ախալցխայի գաւառապետը հաղորդում է օգոստոսի 15-ից, որ Ախալցխա քաղաքում օգոստոսի 14-ին մնացել էին 3 հիւանդներ, օգոստոսի 15-ին հիւանդացել են 13, առողջացել են 2, մեռել են 4, մնացել են 10 հիւանդներ: Օգոստոսի 17-ից նոյն գաւառապետը հեռագրով հաղորդում է, որ գաւառում կան 6, իսկ քաղաքում 14 հիւանդներ:

Թիֆլիսի զինուորական հիւանդանոցի խօլէրային բաժանմունքում օգոստոսի 17-ին առաւօտեան կային 7 հիւանդներ. օրվայ ընթացքում աւելացել է 1, օգոստոսի 18-ին առաւօտեան կային 8, աւելացել է 1 հոգի:

—

Բագուի նահանգական իշխանութիւնը հաղորդում է, որ Բագւում խօլէրայով հիւանդացողներ չը կային, առողջացել է 1, մնացել էին հիւանդանոցում 7, զինուորական հիւանդանոցում 10, նահանգում, բացի երեք գաւառներից, հիւանդացել են 13, մեռել են 5, առողջացել է 1, մնացել են 11 հոգի:

—

Դաղստանի շրջանի իշխանութիւնը հաղորդում է, որ օգոստոսի 16-ին Շուրայում կային 14 հիւանդներ, շրջանում հիւանդացել են 240, մեռել են 95, առողջացել են 225, մնացել են 1277 հոգի:

—

Ելիսաւետպոլի նահանգապետը հաղորդում է, որ օգոստոսի 16-ին նահանգում հիւանդացել են 108, առողջացել են 59, մեռել են 53, մնացել են 89 հոգի:

—

Քութայիսի զինուորական նահանգապետը հաղորդում է, որ օգոստոսի 16-ին Քութայիսում հիւանդացել է 1, առողջացել է 1, մնացել են 6. նահանգում հիւանդացել են 3, մեռել է 1, առողջացել են 8, մնացել են 26 հոգի:

—

Ղարսի զինուորական նահանգապետը հաղորդում է, որ Ղարսում հիւանդացել են 20, առողջացել են 7, մեռել են 13, մնացել են 68. Նախիջևանի գաւառամասում չորս օրվայ ընթացքում հիւանդացել են 101, առողջացել են 81, մեռել են 33, մնացել են 61 հոգի:

—

Երևանի նահանգապետը հաղորդում է, որ օգոստոսի 14-ին Երևանում հիւանդացել են 15, մեռել են 12, առողջացել են 13, մնացել են 18. նահանգում հիւանդացել են 228, մեռել են 107, առողջացել են 549, մնացել են 809 հոգի:

—

Ստավրոպոլի նահանգապետը հաղորդում է, որ Ստավրոպօլում հիւանդացել են 9, մեռել են 5. նահանգում հիւանդացել են 196, մեռել են 98, առողջացել են 304 հոգի:

—

Զաքաթալի շրջանի գլխաւորը հաղորդում է, որ շրջանում հիւանդացել են 11, առողջացել են 11, մեռել են 3, մնացել են 79 հոգի:

—

Բագուի նահանգական իշխանութիւնը հաղորդում է, որ օգոստոսի 17-ին Բագւում հիւանդացել է 1, առողջացել են 2, մեռնողներ չեն եղել, մնացել են 6. զինուորական հիւանդանոցում 10, նահանգում, բացի երկու գաւառներից, որտեղից տեղեկութիւններ չեն ստացվել, հիւանդացել են 48, մեռել են 41, առողջացել են 11, մնացել են 43 հոգի:

—

Ելիսաւետպոլի նահանգապետը հաղորդում է, որ օգոստոսի 16-ին նահանգում հիւանդացել են 39, առողջացել են 16, մեռել են 20, մնացել են 89 հոգի:

—

Երևանի նահանգապետը հաղորդում է. որ օգոստոսի 15-ին Երևանում հիւանդացել են 17, մեռել են 11, առողջացել են 21, մնացել են 113. նահանգում հիւանդացել են 235, մեռել են 143, առողջացել են 141, մնացել են 760 հոգի:

—

Քութայիսի նահանգապետը հաղորդում է, որ օգոստոսի 17-ին Քութայիսում հիւանդացել է 1, մեռել է 1, առողջացել է 1, մնացել են 5. նահանգում հիւանդացել են 9, մեռել են 3, առողջացել են 2, մնացել են 30 հոգի:

—

Ղարսի նահանգապետը հաղորդում է, որ Ղարսում հիւանդացել են 25, առողջացել են 8, մեռել են 7, մնացել են 78 հոգի:

—

Զաքաթալի շրջանի գլխաւորը հաղորդում է, որ շրջանում հիւանդացել են 25, առողջացել են 8, մեռել են 19, մնացել են 77 հոգի:

—

Ստավրոպօլի նահանգապետը հաղորդում է, որ Ստավրոպօլում հիւանդացել են 6, մեռել է 1, նահանգում հիւանդացել են 200, մեռել են 126, առողջացել են 260 հոգի:

—

Դաղստանի նահանգապետը հաղորդում է, որ օգոստոսի 17-ին Շուրայում հիւանդների հետ փոփոխութիւն չէ եղել. շրջանում հիւանդացել են 366, մեռել են 154, առողջացել են 294, հիւանդներ մնում են Շուրայում 14, շրջանում 1194 հոգի:

—

Թիֆլիսի Միքայէլեան հիւանդանոցում օգոստոսի 18-ին կային 1 տղամարդ և 4 կանայք. մեռել է 1 կին և օգոստոսի 19-ին մնացել են 1 տղամարդ և 3 կանայք:

Զինուորական հիւանդանոցում օգոստոսի 18-ին կային 8 հիւանդներ. աւելացել է 1 տղամարդ, մեռել է 1 կին, մնացել են 7 հոգի:

Պարսից խօլէրային հիւանդանոցում օգոստոսի 18-ին կար 1 հիւանդ, մեռել է 1 հոգի: Մետեխի բանտի հիւանդանոցում առողջացել է 1 կալանաւոր:

Ախալցխայում կային խօլէրայով հիւանդներ 10,

ՖԵԼԻԵՏՕՆ

* *

Սաստիկ շոգ.—Խօլէրա.—Միմիայն խօլէրայի մասին են խօսում ու գրում.—Մի անսպասելի այցելութիւն.—Բացիլի խօսակցութիւնը.—Քաղաքակրթութեան դրօշակակիր.—Խօլէրա և մարդկային առաջադիմութիւն.—Բժշկապետ Վ. Արծրունի.—Հիւրասիրութեան կանօններ.—Բացիլի կոչումը.—Մահմետական երկիրներ.—Իմ բարեմաղթութիւններս.

—

Վերջին շաբաթները անտանելի շոգ էր անում Թիֆլիսում: Նստած իմ սենեակումս, ես ուզում էի գրել, սակայն զգում էի թէ շոգի պատճառով ուղեղս անընդունակ էր մի որ և է միտք արտադրելու:

Եւ ինչ բանի մասին գրեմ, եթէ ոչ խօլէրայի մասին.... Հնար կայ, արդեօք, ուրիշ որ և է հարցի կամ առարկայի մասին գրել, բացի խօլէրայից, երբ փոքրից մինչև մեծը՝ ամենքին զբաղեցնողը միմիայն խօլէրան է, երբ ամենքը խօսում, դատում, գրում են միմիայն խօլէրայի մասին....

Մինչդեռ ես այսպէս նստած էի սենեակումս, խորասուզված այդ տխուր մտքերի մէջ, յանկարծ զանգակ տուեցին բնակարանիս դրանը....

*
* *

Դուռը բացվեց և սենեակս մտաւ մի ինչ որ տարօրինակ անձնաւորութիւն. նա ոտքից մինչև գլուխ ծածկված էր սև չարսաւով, միայն երկար զգեստի տակից երևում էին սախական ձևի, դեղին գոյնի հողաթափները. դէմքն էլ ծածկված էր թանձր սև քօղով, որի երկու փոքրիկ ծակերի միջից նայում էին սարսափելի, մեռելային արտայայտութիւն ունեցող աչքեր.... Եւ աչքերի այդ մեռելային արտայայտութիւնը սարսուռ էր ազդում նայողի վրա....

Անկարելի էր որոշել արդեօք մտնող անծանօթը՝ տղամարդ էր, թէ կին.....

Մի քանի րօպէ շարունակ մտնողը լուռ կանգ առաւ դրան մօտ....

*
* *

—Ո՞վ էք դուք, և ինչ էք կամենում, հարցրի ես, վերջապէս ընդհատելով այցելուի լռութիւնը.

—Իմ անունս է՝ Ստրակէտ Բ ա ց ի լ, հայրենիքս է՝ Պարսկաստան, եղաւ պատասխանը:

Կարծող էք ձեզ երևակայել, ընթերցող, որքան անախորժ եղաւ ինձ համար այդ սարսափելի յայտնութիւնը, որքան անախորժ կերպով հնչեց այդ ձայնն իմ ականջիս.... Սակայն ես անմիջապէս կարողացայ զսպել ինձ և սովորական քաղաքավարութեամբ դիմելով զգուելի հիւրիս՝ ասեցի.

—Նստեցէք, խնդրեմ....

Բացիլը շնորհակալութիւն յայտնելով, բազմեց իմ դիմաց դրված աթոռներից մինի վրա: Նա արտասանեց իր խօսքերը մաքուր հայերէն լեզուով, փոքր ինչ պարսկական արտասանութեամբ, նա բաւական կիրթ ձևեր ունէր.... Երևում էր թէ նա բաւական ժամանակ կացել էր Եւրոպայում և սովորել էր քաղաքավարութիւն, ընդունել էր քաղաքակիրթ ձևեր....

—Ես փափագում էի ծանօթանալ «Մշակի» խմբագրի հետ, վերջապէս ասեց Բացիլը.

—Ցաւում եմ շատ, բայց խմբագիրը տանը չէ.

—Ես ուզում էի, շարունակեց նա, շնորհակալութիւնս արտայայտել նրան և նրա աշխատակից, բժշկապետ Վ. Արծրունուն, խօլէրայի ժամանակ ձեր լրագրում տպված թէ բուն բժշկական և թէ առաջնորդող յօդուածների համար: Այո, «Մշակը» շատ ուղիղ է ասել, որ քաղաքակիրթ ազգերի մէջ մենք, բացիլներս, շատ աննշան հունձ կարող ենք հնձել, իսկ որքան տգէտ և անզարգացած է հասարակութիւնը,—այնքան առատ հունձ ունենք մենք այդ տեսակ մարդկային հասարակութեան մէջ: Դարերից ի վեր մարդկութիւնը մեզ, բացիլներիս էր պարտական, որ սկսեց ըմբռնել բուն քաղաքակրթութեան անհրաժեշտութիւնը: Մենք, բացիլներս, կարող եմ վստահութեամբ ասել, իսկապէս քաղաքակրթութեան դրօշակակիրներ ենք.... Մինչև որ մենք չենք երևում մարդկային հասարակութեան մէջ,—ամեն բան մնում է ձեզ մօտ անխնամ դրութեան մէջ, քաղաքները և գիւղերը անմաքուր վիճակի են մատնված, մարդիկ չեն մտածում միմեանց եղբայրաբար օգնելու, նոյն իսկ մեր երևալով միայն նոր են յիշում թէ ուսումը, կամ գոնէ գրագիտութիւնը անհրաժեշտ բաներ են խաւար ամբոխի համար....

Այդ ժամանակ լսվեց նորից զանգահարութիւն բնակարանիս դրանը և իմ խօսակցիս առեղծուածաւորութիւնը ընդհատվեց բնակարանիս մէջ մի նոր անձնաւորութեան մտնելով:

*
* *

Սենեակիս դուռը բացվեց և մտաւ մեր լրագրի աշխատակից, բժշկապետ Վահան Արծրունի: Փորձված բժիշկ լինելով, նրան բաւական էր մի վայրկեանական հայեացք գցել իմ խօսակցիս վրա՝ անմիջապէս հասկանալու համար թէ ով պիտի լինի իմ հիւրս... Ես տեսայ թէ նա իսկոյն տարաւ ձեռքը դէպի իր պիղժակի գրպանը և այնտեղից հանեց կ ա ր բ օ լ ե ա ն թթուով լի մի ահագին սրուակ...

Ես նայեցի Բացիլի վրա... Պարզ նկատելի էր ինչպէս խեղճը տեսնելով սրուակը՝ ամբողջ մարմնով դողաց...

—Բժշկապետ, ասեցի ես, հիւրասիրութեան կանօններն այս րօպէիս պարտաւորեցնում են մեզ խնամել մեր հիւրին մեր տանը...

—Իրաւունք ունէք, ասեց Պարիզում, քաղաքավարութեան մայրաքաղաքում, իր ուսումը ստացած բժիշկը և նորից դրեց սրուակը իր գրպանը:

Ինձ թվաց թէ Բացիլը ուղղեց ինձ վրա շնոր-

հիւանդացել են 3, մեռել են 2, մնացել են 11. գաւառում առողջացել են 15, հիւանդացել են 22, մեռել են 9 հոգի:

Սղնախի գաւառում հիւանդացել են 35, մեռել են 17, առողջացել են 11, մնացել են 27 հոգի:

Ախալքալաքի գաւառում հիւանդացել են 42, առողջացել են 14, մեռել են 24, մնացել են 52. քաղաքում հիւանդացել է 1, մեռել 1, մնացել է 1 հոգի:

Թիֆլիսի գաւառում հիւանդացել են 10, մեռել են 6, մնացել են 4 հոգի:

ՌԵՆԵԳԱՏՆԵՐ

Ամեն մի առաջադիմական շարժում գրաւում է իր կողմը ժողովրդի Թարմ ոյժերը, ազնիւ սրտերը: Բայց հասարակական կեանքի այդ եռուն րոպէներում գտնվում են մարդիկ, որոնք չունենալով ոչինչ ներքին կապ առաջադիմութեան մաքուր գաղափարի հետ, այնու ամենայնիւ ընկնում են ժամանակի հոսանքի մէջ կամ ակամայ, կամ դրդված անձնական, չահասիրական, եսական դիտումներից:

Առ ժամանակ դրանց ընդունում են իբրև առաջադիմութեան իսկական զինուորներին. բայց ժամանակը անողոք է. նա չուտով պատռում է նրանց դիմակը, որի տակից երևան են գալիս նրանց իսկական պատկերները: Անձնական չահ, եսամոլութիւն կամ «հոգու աղքատութիւն», որը չը կարողացաւ մինչև վերջ կռուել կեանքի խոչնդոտների հետ, ահա այն պատկերը, որ երևան է գալիս պատռված դիմակի տակից:

Առաջադիմութեան այդ կեղծ հերոսները չեն կամենում հաչտվել իրանց այդ իսկական պատկերի հետ. նրանք, բնականապէս կամենում են երևալ աւելի լաւ, աւելի գեղեցիկ, քան Թէ կան, և ահա պատրաստ է «ռենեգատի» տիպարը, որը սկսում է անարգել, ցեխոտել այն ամենը, ինչ որ մի ժամանակ պաչտպանում էր իբրև մի սրբութիւն... Բայց մարդս, մանաւանդ հասարակական գործիչը, չէ կարող մնալ առանց ընկերների, առանց համակրողների... Եւ ահա «ռենեգատը» սկսում է փնտռել նոր չրջան. երկար փնտռել հարկաւոր չէ. նրան սպասում է յետադէմ կուսակցութիւնը, նա մեկնում է իր ձեռքը, բեվերանս է անում նրա առաջ, առաջարկում է նրան իր սիրտն ու ձեռքը և նրան գրկաբաց ընդունում են, ի հարկէ: Մեր յետադէմները սովոր չեն խտրութիւն անել մարդկանց կամ միջոցների մէջ: Այնուհետև «ռենեգատը» սկսում է մի առանձին էներգիայով հարուածել, ցեխոտել իր անցեալը, начинаетъ сжигать все то, чему поклонялся. Ներեցէք, ընԹերցող, նրան, խեղճ է նա, դա է այսուհետև նրա միակ մխիԹարուԹիւնը... Նա ինքը չատ լաւ գիտէ, որ եԹէ կան մարդիկ, որոնք օգտվում են իրանից, բայց չը կայ և մէկը, որ յարգի նրան: Թողէք մի քիչ հովանայ նրա այրված սիրտը: Ուրախացէք, որ նա հեռացել է ձեզանից, դա հասարակական կեանքի անհրաժեչտ ղեղինֆէկցիան է, որը ցոյց է տուել «ռենեգատին» իր իսկական տեղը... Туда ему и дорога.

Դ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Ս. Էջմիածին, 12 օգոստոսի

«Մչակը» իր № 89-ի ներքին լուրերում հաղորդելով Թէ «միամիտների միտքը պղտորողները նենգաւորաբար լուր էին տարածել Թէ իրանց ԹերԹերով, Թէ իրանց արբանեակների ձեռքով, որ իբր Թէ ս. սինոդը արգելել է Մամբրէ եպիսկոպոսի մարմինը Թիֆլիսի վանքի բակում Թաղելու, և սակայն այդ մարմինը վանքի բակում Թաղվեց սինոդի հրամանով, աւելի հաւանական էր գտնում մի այլ լուր, Թէ հանգուցեալի ցանկութիւնն է եղել Կօջօրում Թաղվել և այդպէս էլ կոնսիստորիան հեռագրած է եղել սինոդին: Ի ցրումն նենգաւորաբար տարածած լուրերի, պարտք եմ համարում հաղորդել «Մչակի» միջոցով հետեւեալը: Ամսիս 2-ին Թիֆլիսի կոնսիստորիան իր նախանդամի ստորագրութեամբ հեռագրել էր Տ. Տեղակալին այսպէս. «Վիճակիս առաջնորդ Մամբրէ եպիսկոպոսը վախճանվեց Կօջօրում. կոնսիստորիան առաջնորդարանը կնքեց: Հանգուցեալի ցանկութիւնն էր Թաղված լինել կամ Կօջօրում, կամ Վանքի եկեղեցու բակում. կոնսիստորիան խնդրում է կարգադրութիւն:» Նորին բարձր սրբազնութիւնը անմիջապէս ժողովելով սինոդի անդամներին, խնդրած կարգադրութիւնը առաջարկեց նրանց որոչման և նրանք բոլորն էլ յայտնեցին այն կարծիքը Թէ՝ որովհետև հանգուցեալի ցանկութիւնն է եղել երկուսից մի տեղում Թաղվելը, որովհետև Թիֆլիսում մուտք գտած խոլէրայի պատճառով վտանգաւոր կարող է լինել մեծ բազմութեան միասին ժողովելը, որ տեղի է ունենում սովորաբար այդպիսի դէպքերում և որովհետև Կօջօրը հասարակ գիւղ չէ, այլ Թիֆլիսի ընտիր հասարակութեան ամարանոց, ուստի Թաղել Կօջօրի եկեղեցու գաւԹում: Այդպէս էլ հեռագրում է սինոդը:

Անցնում է մի օր և մի պարոն, Նիկողայոս Խոսրովեանց, հեռագրում է, ս. Տեղակալին. «Հայ հասարակութիւնը խնդրում է ձերդ սրբազնութիւնից իրաւունք տալ Մամբրէ եպիսկոպոսի մարմինը Թաղելու վանքի եկեղեցու գաւԹում. այն որ հաղորդել են, Թէ նրա ցանկութիւնն է եղել Թաղվել Կօջօրում, սուտ է և հնարովի»:

Ինքն ըստ ինքեան հասկանալի է, որ ս. սինոդը չէր կարող մի այսպիսի հեռագրի վրա փոխել իր կարգադրութիւնը. նախ Խոսրովեանց հայ հասարակութիւն չէ ներկայացնում և հասարակութեան կողմից խօսելու իրաւունք ստացած լինելու ոչ մի փաստ չէ ներկայացնում. երկրորդ՝ հազիւ Թէ կոնսիստորիան կարող էր սուտ և հնարովի հաղորդած լինել հանգուցեալի ցանկութիւնը, եԹէ անդամները այդ ցանկութիւնը լսած չը լինէին մեռնողից նրա կեանքի վերջին օրերում:

Նոյն օրը կոնսիստորիայից ստացվում է նոյնպէս մի հեռագիր, Թէ Կօջօրի աւանապետը հեռագրում է, որ այդտեղի հայերը խնդրում են միջնորդել սինոդին հանգուցեալ եպիսկոպոսի մարմինը վանքի եկեղեցու բակում Թաղել: Այս հեռագիրն ևս ինքն ըստ ինքեան չէր կարող տեղի տալ կարգադրութեան փոփոխութեան, վերոգրեալի հիման վրա: Հետևեալ օրը ստացվում է Կօջօրից մի հեռագիր եկեղեցու երեցփոխի ստորագրութեամբ, որի տարօրինակ բովանդակութիւնը այս է. «ԳաւԹում տեղ չը կայ, գերեզման փորելը կարող է Կօջօրի եկեղեցու հիմքին վնասել»:

Վերջապէս նոյն օրը երեկոյեան կոնսիստորիան հեռագրելով, որ Կօջօրի 56 պատւաւորների կողմից խնդիր ստացվեց, Մամբրէ եպիսկոպոսի մարմինը վանքի եկեղեցու գաւԹում Թաղելու մասին, խնդրում էր Թոյլտուութիւն:

Այս միակ հեռագիրը գտնելով օրինաւոր և ուչադրութեան արժանի՝ սինոդը իրաւունք տուեց կոնսիստորիային Թաղելու հանգուցեալ եպիսկոպոսի մարմինը Թիֆլիսի Վանքի մայր-եկեղեցու գաւԹում:

Եփրեմ ար. Սուքիասեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԻԼԻՋԱՆԻՑ մեզ գրում են օգոստոսի 12-ից հետևեալը. «Անցեալ կիրակի այստեղ սիրողների մի խումբ տուեց մի ներկայացում տեղական ուսումնարանի օգտին: Խաղացին Մօլիէրի «Բռնի ամուսնութիւնը», Կրիլովի «Գաղտնի հրահանգը» և «Երկու քաղցածներ» վօդէվիլը: Ժողովուրդ չատ կար: Խաղը բաւական աջող էր: Գլխաւոր դերերը կատարում էին՝ օրիորդ Բօգօվսկայա, պ.պ. Աբրահամեան, Տ. ԱԹաբէգեան և Ա. Խատիսեան:»

—

ԴԻԼԻՋԱՆԻՑ մեզ գրում են և հետևեալը. «Խօլէրա մեզ մօտ չը կայ և երևի չի էլ լինի, որովհետև մենք արԹուն ենք և ինչքան կարող ենք՝ մաքրում ենք Դիլիջանն ու նրա չրջակայ գիւղերը:»

—

ԿԱՐՍԻՑ մեզ գրում են. «Օգոստոսի սկզբից մեր քաղաքը մուտք է գործել խօլէրան: Սարաֆի ազդեցութեան տակ չատերը սկսել են այլանդակ արբեցողութիւն անել: Կարծես գիտմամբ խանգարում են իրանց ստամոքսը, որպէս Թէ չուտով զոհ գնան խօլէրային: Եւ մեր հոգևորականներից մէկն էլ չէ գտնվում, որ եկեղեցական բեմից աչխատէ փարատել տգէտ ամբոխի մէջ այդ այլանդակ սովորութիւնը:»

—

Թէ որքան մեր գաւառական երիտասարդութեան բարեբեր պրօպագանդայի ազդեցութեան տակ հասունացել են մեր հայ գիւղացիներից ոմանք, վկայում է հետևեալ իրողութիւնը, որ հաղորդում է մեզ Կարսի մեր ԹղԹակիցը. «Բաչ-Քադէկլար և ՕրԹա-Քադէկլար գիւղերի չուրջը խօլէրան կոտորածներ է անում, խսկ այդ գիւղերը մտնել չէ համարձակվում. գիւղացիք ինքնաբերաբար պահապաններ են կանգնեցրել իրանց գիւղի չուրջը և ոչ ոքին ներս չեն Թողնում. գիւղից դուրս գնալու ևս ոչ ոքին չեն Թողնում, բացի ամենակարևոր գործեր ունեցողներից: Իրանք գիւղացիք մսորինել են գետակից ջուր չը վերցնել, այլ խմել միմիայն աղբիւրի ջուրը: Գալիս են, դիցուք, մչակներ և հետները բերում են հին զգեստներ,—և ահա գիւղական կամաւոր սանիտարները առնում են նրանց ձեռքից զգեստները և այրում, ապա տանում են եկւորներին և բանտարկում գիւղից հեռու գտնվող մի մարաքում: Ամենայն օր դռնից տալիս են հաց, կերակուր և ջուր բանտարկվածներին և այսպիսով պահում են նրանց մինչև 7 օր: Եւ միայն 7 օրից յետոյ այդ ինքնահնար կարանտինում եկածներին պահելուց յետոյ՝ արձակում են բանտարկեալներին և Թողնում գիւղը ներս մտնելու, նախապէս կոտրելով այն բոլոր ամանները, որոնցից կերել ու խմել են կարանտինում փակվածները:»

—

ԿԱՐՍԻՑ մեզ գրում են. «Կապիտան Ստրաղօվսկու առաջարկած միջոցն այստեղ, Կարսումն էլ, սկսեցին գործադրել: Մեր ազնիւ խանութպանների չնորհով սպիրտի մի չիչի գինը 1 րուբլի 10 կօպէկից յանկարծ բարձրացաւ 2 րուբլու 80 կօպէկի: Թէ որքան նպատակայարմար է պ. Ստրաղօվսկու դեղը, մենք չը գիտենք. միայն քանի որ բոլորը համոզված են, որ դա է միակ փրկարար միջոցը և իբրև այդպիսին են գործածում, խսկ բժիչկի տուած որ և է անմեղ կաԹիլներ չատ չատերը Թոյն են կարծում,—տրամադիր ենք կարծել, որ Ստրաղօվսկու հեղուկը օգտակար է, քանի որ յոյս է ներչնչում լքեալների և երեւակայական հիւանդների մէջ:»

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Եղանակը քանի մի օր է անձրևային է, մաղում է բարակ անձրև և քաղաքը մչուչով է պատած: Մահվան դէպքեր խօլէրայից այլ ևս չը կան: Հիւանդանոցում մի կամ երկու հիւանդ կայ միայն: Օգոստոսի 10-ին մի ցաւալի դէպք պատահեց քաղաքումս. տիկին Աննա Բօղդանեան, 20 տարեկան կին, ընդունեց մի բաժակ կարբօլեան ԹԹու, սուլեմայի հետ: Երկու ժամ սաստիկ տանջվելուց յետոյ, չը նայելով բժիչկների խնամքին, տիկինը վախճանվեց: Ասում են որ հանգուցեալի անձնասպանութեան պատճառը իր ամուսնական կեանքի ձախորդ հանգամանքներն են եղել:»

—

Մեզ գրում են ՇՈՒՇՈՒՑ, որ Սաֆրազեան ամուսինները, մասնակցութեամբ պ. Աւետեանցի, այս օրերս Խանդամիրեանցի Թատրոնական դահլիճում, հետզհետէ չորս ներկայացումներ տուեցին: Ներկայացումները, ԹղԹակցի ասելով, աջող էին:

—

Մի չատ ցաւալի լուր հաղորդում են մեզ ԵՐԵ-

հակալութեան մի հայեացք. ապա նա չարունակեց իր խօսակցութիւնը դիմելով այս անգամ բժչկին.

—Յարգելի բժչկապետ, դուք ձեր կոչմանը հաւատարիմ մնալով, կամեցաք այս րոպէիս ոչնչացնել ինձ, բայց ես այստեղ չեմ եկել ձեզ, ինտելիգէնցիային վնասելու: Չը նայելով որ ես ամենևին մահից չեմ վախենում, սակայն ես ունեմ դեռ ևս մի մեծ գործ, մի մեծ առաքելութիւն կատարելու: Այստեղ, ձեր երկրում, մանաւանդ ձեր քաղաքում, մենք բացիլներս, չատ քիչ գործ ունենք կատարելու. դուք, կովկասեցիները, այնքան քաղաքակիրԹ գտնվեցաք, ինչպէս և ինքներդ տեսցիք ձեր յօդուածում, որ իմացաք դիմադրել մեզ, կարողացաք ձեր օրինակելի մաքրութեամբ, ձեր սանիտարական խիստ միջոցներով, չքաւորներին ձեր հասցրած օգնութեամբ՝ ոչնչացնել մեզ մեծ բազմութեամբ.... Բայց ես, ինչպէս քիչ առաջ ասեցի, ունեմ իմ ընկերներիս հետ միասին, դեռ ևս մի մեծ գործ, մի նչանաւոր առաքելութիւն կատարելու: Մենք պէտք է նորից վերադառնանք այն երկիրը, որտեղից եկանք, այսինքն Պարսկաստան.... Այո, մի մոռացէք, պարոններ, որ ոչ գրագիտութիւնը, ոչ դպրոցները, ոչ քաղաքական և առևտրական դաչնագրերը, ոչ պատերազմներն ու քրիստոնեայ պետութիւնների ահագին զօրքերը՝ չեն կարողանայ վերանորոգել մահմեդական երկիրները,—այլ միայն մենք, անտեսանելի բացիլներս, կը կարողանանք անել այն, ինչ որ եւրօպական քաղաքակրԹութիւնը դարերի ընԹացքում անզօր հանդիսացաւ գլուխ բերելու. միայն մենք կը կարողանանք յեղափոխել մահմեդական աչխարհը, այնքան հարուածելով, հարուած հարուածի վրա նրան հասցնելով, որ վերջապէս մոլեռանդ անչարժութեան մէջ այդ Թմրած աչխարհը ստիպված կը լինի՝ ակամայ հետևել քաղաքակիրԹ երկիրների լուսաւոր չաւղին:

***

Այդ վերջին խօսքերն ասելով, Բացիլը աԹոռից վեր էր կացել, և խոր ներպով գլուխ տալով մեզ երկուսիս աւելացրեց. «Մնաք բարև, պարոններ, չուտով դուք իմ մասին կը լսէք նորից. այսուհետև իմ ասպարէզը լինելու է դարձեալ իմ սիրելի հայրենիքս՝ Մէչէդ, Ռաչտ, Էնզէլի, Թէհրան, Թաւրիզ, Արդաբիլ, առհասարակ այնպիսի երկիրներ, որտեղ վարչութեան ներկայացուցիչները եսական են, և չեն հոգում ժողովրդի բարօրութեան մասին, մտածում են միմիայն իրանց անձնական Թանգագին կեանքը փրկելու և ոչ Թէ հասարակաց կեանքի, հասարակաց առողջութեան մասին, երկիրներ՝ որտեղ մեռած է հասարակաց կարծիքը, որտեղ Թագաւորում է տգիտութիւնը, որտեղ տիրում է մտաւոր խաւարը, որտեղ դեռ արմատ չեն գցել մարդկային քաղաքացիական ամենատարրական առաքինութիւնները....»

Այդ ասելով, Բացիլը կրկին գլուխ տուեց մեզ երկուսիս և չտապով դուրս գնաց սենեակից....

Ես ու բժչկապետը ապչած էինք մնացել....

***

Մի քանի րոպէ միմեանց վրա լուռ նայելուց յետոյ, ես հարցրի բժչկապետին.

—Ուղիղ չէ՞ր ասում բացիլը.

—Ցաւելով պէտք է խոստովանվեմ, որ ուղիղ են նրա բոլոր ասածները....

—Այո, սիրելի բժչկապետ, պատասխանեցի ես, անուանեցէք բացիլ, անուանեցէք Թոյն, անուանեցէք հիւանդութիւն, ախտ, ցաւ, անուանեցէք ձախորդութիւն, Թչուառութիւն, աղէտ, բայց պէտք է խոստովանվէք, որ միմիայն աղէտն է, որ դրականապէս, անողորմ լօգիկայով, եԹէ այսպէս կարելի է ասել՝ դանակը կոկորդին պահանջում է մարդուց արտասանել կամ իր մահվան դատավճիռը, կամ կեանքի վերածնութեան համար ստիպողական համաձայնութիւնը, մի խօսքով կրկնել անմահ Համլետի յաւիտենական «լինել կամ չը լինել» խօսքը:

Այսօրվայ չոքը և Բացիլի տարօրինակ, անսպասելի այցելութիւնը, չարունակեցի ես, ինձ կատարելապէս խառնաչփոԹեցին, և ես այսօր գրեԹէ ոչինչ չը կարողացայ գրել... Ամբողջ առաւօտը կորցրի ես, և կարողացայ միմիայն այդ մի փոքրիկ երեսը գրել...

Ես մեկնեցի բժչկապետին ԹերԹիկս և խնդրեցի կարդալ:

Բժչկապետը կարդաց բարձրաձայն հետևեալը.

***

Իմ բարեմաղԹութիւններս

—

Մեր բժիչկներին,—մի քանի տարի չարունակ խօլէրային էպիդէմիա:

«Արձագանքի» և նրա ընկեր ԹերԹի բաժանորդներին,—կարբօլեան ԹԹու և այլ դէզինֆէկցիական միջոցներ:

Մեր հոգևորականութեանը,—իր պարտաւորութիւնների ճանաչելը.

Մի յայտնի հայ խմբագրին,—Թիֆլիսի բաղնիսների քիսաչիների կողմից մի փառաւոր չնորհակալական ուղերձ:

Հայ գրողներին,—որքան կարելի է քիչ ստորակէտներ գործածել իրանց գրուածներում, որովհետև այդ ստորակէտները այժմեան տագնապի ժամանակ յանկարծ կարող են Կօխի ստորակէտներ դառնալ:

Բրուսայի պատգամաւորին,—«ոչ տեսանէ զենգիպտոս.»

Մահմեդական երկիրներին,—անԹիւ, անհամար բացիլներ:

Հայերին ընդհանրապէս,—լոյս, լոյս և լոյս...

ԱՍԻԱՑԻ

ՒԱՆԻՑ։ Օգոստոսի 10-ին Երևանի ս. Գայիանեան հայոց կուսանաց դպրոցի վարժուհի, օրիորդ Մարիամ Տէր-Մարտիրոսեան վախճանվել է խոլերայից։ Օրիորդի մահվան թողած լուրը շատ տխուր տպաւորութիւն ունեցաւ ուսումնարանի աշակերտուհիների և նրանց ծնողների վրայ։

—

Պարսկաստանի Սալմաստ գաւառից մեզ գրում են. «Այստեղ խեղճ հայ ժողովուրդը, ներկայ տարուայ ժամանակ, հոգևոր մխիթարութիւնից [illegible] Անցեալ օրերը [illegible] գիւղի քահանաները գնացել էին Հաֆթուանից ս. Բարթողիմէոս առաքեալի աջը բերելու, իրանց գիւղի մէջ Թափոր անելու համար։ Բայց Հաֆթուանի գիւղացիք չէին թողել, որովհետև գիւղի վարժապետի կինը երազ էր տեսել թէ ս. Բարթողիմէոսը ասել էր, որ իրան տանից չը հանեն, եթէ ոչ իրանց գիւղի վրայ կրակ կը թափէ.... Ինչ և իցէ, խոլերան մեր գաւառումն էլ կայ արդէն։ [illegible] Ոչ ոք չէ մտածում, թէ [illegible] քաղաքական կառավարութիւնն էլ [illegible] Ռուսաստանում [illegible] դէպի գիւղ [illegible] ապրողներին [illegible] խոլերայի [illegible] Ամէնքը մէկ մի և նոյն են կրկնում. «Մենք ինչ անենք, որ Աստուծու պատիժ է [illegible] Այդպիսի ոգևորութիւն է [illegible] կարող էին կատարել մեր հոգևորականները և [illegible] կարող էին տալ [illegible] [illegible] որ [illegible] կատարում են [illegible] հիւանդների [illegible] Բայց [illegible] Ուրեմն էլ ինչ հարկաւոր է փող ծախսել և փողոցներ մաքրել, և ինչ հարկաւոր է [illegible] մասին հոգալ....»

—

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ճեմարանի ֆէլդշէր պ. Պետրոս Սուքիասեանց խնդրում է մեզ տպել հետևեալ պատասխանը։ «Ձեր լրագրի № 88-ի մէջ տպված էր անհիմն և ճշմարտութիւնից զուրկ մի լուր։ Լրատուն բժիշկ Զարգարեանցին անուանել էր անհոգ և անվստահ։ Պարտականութիւն եմ համարում յայտնել, որ պարոնը չէ հասկացել անվստահ բառի բուն նշանակութիւնը, կամ նրա նպատակն է զրպարտութիւնը։ Պ. Զարգարեանցի բժշկութեան մէջ ունեցած հմտութեան և փորձառութեան մասին, նմանապէս նրա եռանդի մասին՝ կը վկայեն այն բոլոր անձինք, որոնք ծանօթ են նրա հետ և բժշկվել են յարգելի բժշկից։ Իսկ ինչ վերաբերում է իմ անձին, պէտք է ասեմ, որ ես, իբրև ֆէլդշէր, կատարելով պարտաւորութիւնս՝ ամեն բան արել եմ և անում եմ պ. բժիշկի հրահանգներին և խորհուրդներին հետևելով։ Պ. լրատուի կողմից ոչ միայն անտեղի է, այլ և անքաղաքավարութիւն է անուանել մի այդպիսի մարդուն, ինչպէս բժիշկ Զարգարեանն է՝ անհոգ և անվստահ մարդ։»

—

ԵՐԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Երևանցի բժիշկ Ա. Վարդանեան իր բարոյական պարտականութիւն համարելով օգնելու իր հայրենակիցներին, Թողեց Բագու և եկաւ Երևան։»

—

«Արևելք» լրագիրը հաղորդում է հետևեալը. «Պ. Յ. Տէր-Միրաքեանց, Իգդիրի վարժարաններուն տեսուչը, որ Պօլիս կը գտնվէր քանի մը օր առաջ, Իգդիր մեկնեցաւ, նախագահելու համար ուսուցչական ժողովի մը որուն պիտի մասնակցին Իգդիրի վիճակին տասնի մօտ Թեմերուն ուսուցիչները. այդ ժողովին նպատակը պիտի ըլլայ բոլոր վիճակին մէջ կրթական միօրինակ ծրագիր մը գործադրելու միջոցներուն վրայ խորհիլ։ Փափագելի է որ միւս գաւառներն ալ այս օրինակին հետևին»։

—

Կարգադրված է, որ Թիֆլիսում խոլերային հիւանդներ տանելու համար նշանակված կառքերից մինը, որ լինում է 8-րդ քաղաքամասում, վերացվի, ի նկատի ունենալով, որ քաղաքում խոլերային դէպքերը շատ պակասել են։

—

Օգոստոսի 17-ին Թիֆլիսի պարսից հիւպատոսի մօտ ընդունելութիւն կար՝ պարսից Շահի ծննդեան տօնի առիթով։ Տեղացի պարսիկները երախտագիտութեամբ ներկայացան հիւպատոսին և շնորհաւորեցին այդ տօնը։

—

Պարսից Շահը, ինչպէս հաղորդում է «Кавказъ» լրագիրը, «Արեգակի և Առիւծի» շքանշան է շնորհել Թիֆլիսի ոստիկանապետ պ. Մաստիցկուն։

—

«Մասիս» շաբաթաթերթը հաղորդում է, որ Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս Մուրատեան պատրաստում է հանգուցեալ Պետրոս Շանշեանի կենսագրութիւնը։ Շատ ցանկալի է, որ ինչքան կարելի է շուտ տպագրվի այդ կենսագրութիւնը, որովհետև նոյն իսկ այն մարդիկ, որոնք աղաղակում են թէ Շանշեան մեծ գործիչ է եղել, մինչև այժմ շնորք չունեցան ծանօթացնելու հասարակութիւնը այդ մարդու կեանքի և գործունէութեան հետ, որից համարեա ոչինչ չէ յայտնի հայոց հասարակութեան։

—

Կ. Պօլսի ազգային վարչութիւնը առաջարկել է Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս Մուրատեանին, ինչպէս հաղորդում են այնտեղի լրագիրները, ստանձնել Ռումինիայի և Բօլգարիայի հայերի հոգևոր հովուի պաշտօնը։

—

Մեզ հաղորդում են, որ Ալէքսանդրապօլի ուսուցիչները և մի խումբ ինտելիգենտ երիտասարդներ մեծ եռանդ և շնորք են ցոյց տուել խոլերայի դէմ մաքառելու գործում, թէ թէյարաններ հիմնելով, թէ սանիտարական մասը հոգալով և թէ վերջապէս դէզինֆէկտօրների պաշտօն կատարելով։

—

Մեզ հաղորդում են, որ Հալլաբարի ձրի թէյատան վարեյախոյտը յանձն է առել իր ծախսով հոգալու պ. Սարգիս Նունուփարեան։ Նոյն թէյատանը՝ սղնախեցի Մելքօն Ամիրխանեան նուիրել է 100 շիշ գինի։ Առհասարակ Հալլաբարում բընակվող հայերը սիրով են վերաբերվում դէպի թէյատանը՝ տալով զանազան նպաստներ։

—

Ստացանք երևելի մանկավարժ Հենրիխ Պեստալօցցիի «Լինհարդ և Գերտրուդ» գրքի հայերէն Թարգմանութիւնը, որ տպագրվել է ներկայ Թւին, Կ. Պօլսում։ Գրքի Թարգմանողն է Խորէն վարդապետ Ստեփանէ։ Գիրքը վաճառվում է յօգուտ Կիլիկիայի հայոց երկսեռ դպրոցների։ Գինը 30 կոպէկ է։

—

Պաշտօնական «Кавказъ» լրագիրը, օգուտ քաղելով պաշտօնական աղբիւրներից, մի քանի մանրամասնութիւններ է հաղորդում խոլերայի տարածման մասին, սկսած նրա երևալու օրից մեր երկրում, մինչև օգոստոսի 1-ը։ Արտատպում ենք լրագրի հաղորդած հետևեալ ստատիստիկական տեղեկութիւնները, որոնք հասցրած են մինչև օգոստոսի 1-ը.

Բագու (Յունիսի 6-ից)	56 օր.	2501 հիւ.	1934 մեռ.
Բագուի նահանգ (Յունիսի 17-ից)	45 »	4714 »	3210 »
Թիֆլիս (Յունիսի 11-ից)	51 »	408 »	188 »
Թիֆլիսի նահանգ (Յուլիսի 8-ից)	24 »	1710 »	877 »
Գանձակի նահանգ (Յունիսի 13-ից)	49 »	5486 »	2855 »
Դաղստան (Յունիսի 18-ից)	44 »	12559 »	5674 »
Երևանի նահանգ (Յուլիսի 7-ից)	25 »	2664 »	1431 »
Քութայիսի նահանգ (Յուլիսի 12-ից)	20 »	90 »	45 »
Զաքաթալի շրջան (Յուլիսի 16-ից)	16 »	212 »	133 »
Կարսի շրջան (Յուլիսի 17-ից)	15 »	483 »	245 »
Վլադիկավկազ (Յուլիսի 12-ից)	20 »	719 »	308 »
Թերեքի շրջան (Յուլիսի 26-ից)	36 »	16450 »	8039 »
Կուբանի շրջան (Յուլիսի 27-ից)	35 »	7161 »	3611 »
Ստավրոպօլի նահ. (Յուլիսի 10-ից)	22 »	5819 »	3208 »
Գումարը		60956 »	31788 »

Այդ թւի մէջ չենք դնում զօրքի մէջ տեղի ունեցած հիւանդութեան ստատիստիկան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՄԲՈՒԼՕՎ ԵՒ ՍՈՒԼԹԱՆ

—

Բօլգարիայի մինիստր Բելչևի սպանութեան համար մեղադրվածների դատը վերջացաւ մի քանիսների մահվան պատժով, իսկ միւսների երկար ժամանակեայ բանտարկութեամբ։ Այդ դատի ժամանակ կարդացվեցան մի քանի դօկումէնտներ, որոնք կարող էին խիստ անախորժ լինել Ռուսաստանի համար և որոնք Պետերբուրգի կիսապաշտօնական «Journal de St. Pétersbourg» ֆրանսերէն լրագրի վկայութեամբ կատարելապէս կեղծ էին, չը նայելով որ գրեթէ ամբողջ եւրոպական մամուլը պնդում էր թէ այդ դօկումէնտներն իսկական են։

Ինչ և իցէ Ռուսաստանին, որը ազատեց Բօլգարիան, այդ տեսակ անախորժութիւն անելուց յետոյ, մի տեսակ Թշնամական ցոյց Ռուսաստանի դէմ անելուց յետոյ, Բօլգարիայի առաջին մինիստր Ստամբուլօվ անմիջապէս ուղևորվում է Կ. Պօլիս, ներկայանում է իր աւատական իշխանին, սուլթանին, և նրանից հանդիսաւոր կերպով ընդունվում է։ Սուլթանը, որպէս Բօլգարիայի աւատական իշխան, սաստիկ գովում է Բօլգարիայի բռնած քաղաքական ընթացքը, ակնարկում է որ առաջին յարմար րոպէին կը ճանաչէ Ֆերդինանդ իշխանին՝ Բօլգարիայի օրինական իշխան և մինչև իսկ յոյս է տալիս թէ շուտով վարձատրելու է Բօլգարիայի առաջին մինիստր Ստամբուլօվին Թիւրքաց բարձր շքանշանով.... Ստամբուլօվի ընդունելութիւնը Կ. Պօլսում շատ հանդիսաւոր են ասում. նրան դիմաւորում է դեռ չոգենաւում պալատական մի բարձրաստիճան Թիւրք պաշտօնեայ, նրան հանդիսաւոր կերպով ընդունում է իր առանձնասենեակում ինքն սուլթանը, որը նոյն իսկ Ստամբուլօվի ձեռքն է սեղմում և նմանապէս հրամայում է հանդիսաւոր կերպով ճանապարհ դնել Թիւրքիայի մայրաքաղաքից՝ դէպի Բօլգարիա նրա վերադառնալու միջոցին։

Պետերբուրգի «Нов. Время» լրագիրը նկատում է թէ Թիւրքաց սուլթանը պէտք է յիշէր թէ որչափ նշանակութիւն ունի իր համար ռուսաց բարեկամութիւնը։ Եւ իրաւ, Ստամբուլօվին, Ռուսաստանի այդ անհաշտ Թշնամուն, այդքան սիրալիր և փառաւոր կերպով ընդունելով, Թիւրքիայի միապետը մի տեսակ Թշնամական ցոյց անելով Ռուսաստանի դէմ, վկայեց իր կատարեալ ապերախտութեան մասին դէպի Ռուսաստանը, որը վերջին ժամանակները, Ֆրանսիայի հետ միասին վերին աստիճանի բարեկամաբար էին վերաբերվում դէպի Թիւրքիան, աշխատում էին կատարել նրա բոլոր պահանջները։

Սակայն Ստամբուլօվի ճանապարհորդութիւնը դէպի Կ. Պօլիս, նոյնչափ անսպասելի էր եւրոպական ու ռուսաց դիւանագիտական շրջանների համար, որչափ և արտասահմանեան ու ռուսաց մամուլի համար։

«Մնում է մեզ զարմանալ, ասում է Պետերբուրգի «Сынъ Отечества» լրագիրը, որ Կ. Պօլսի ռուսաց դեսպանութիւնը այն աստիճան անտեղեակ էր Ստամբուլօվի գալու մասին, որ անկարող եղաւ արգելք դնել նրա տեսակցութեանը սուլթանի հետ։»

Բայց ուրիշ լրագիրները հաղորդում են, որ ռուսաց կառավարութիւնը մինչև անգամ նախապէս գիտէր Ստամբուլօվի մտադրված ճանապարհորդութեան մասին և նոյն իսկ խնդրել էր Կ. Պօլսի ֆրանսիական դեսպանին առաջարկել սուլթանին՝ չընդունել Ստամբուլօվին, սակայն սուլթանն իբր թէ մերժեց ֆրանսիական դեսպանի խնդիրքը և քիչ ժամանակից յետոյ հանդիսաւոր կերպով ընդունեց Բօլգարիայի առաջին մինիստրին։

Այդ է պատճառը, որ սուլթանի այդ տեսակ վարմունքը մայրաքաղաքի ռուսաց գրեթէ բոլոր լրագիրները անուանում են սուլթանի կողմից անքաղաքավարի մի ցոյց Ռուսաստանի դէմ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Մադրիդից տեղեկութիւններ են ստացված, որ Սպանիայում տեղի է ունեցել մինիստրական ճգնաժամ։

—Տիւլըրիի այգում կազմված տօնախմբութիւնը յօգուտ Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի աղքատների, նիւթական կողմից շատ անաջող է եղել։ «Figaro» լրագրի խօսքերով, մուտք եղել է 59,325 ֆրանկ, իսկ ծախս եղել է մօտ 160,000 ֆրանկ։

—Վաշինգտօնից հեռագրով հաղորդում են, որ ամերիկական արտաքին գործերի մինիստրը ստացաւ Կ. Պօլսի ամերիկական լիազօրից մի հեռագիր, որից երևում է, որ ամերիկացի միսիօնէրները ծեծ են կերել Բուղրունում (հին Գալիկարնաս, Փոքր-Ասիայում)։ Մինիստր Ֆօստէր հեռագրով հրամայեց լիազօրին անյապաղ բաւարարութիւն պահանջել Բ. Դռնից և միաժամանակ ամերիկական երկու պատերազմական նաւեր են ուղարկված դէպի Փոքր-Ասիայի ափերը։

—«National Zeit.» լրագրի տեղեկութիւնների համեմատ, շատ հաւանական է, որ գերմանական ռէյխստագի առաջիկայ նստաշրջանին ոչինչ օրինագիծ չի առաջարկվի զօրքը կերպարանափոխելու մասին։

—Պարսկաստանում, որպէս հաղորդում են լրագիրները,—խոլերայով մեռնողների թիւը գնալով աճում է։ Կառավարութիւնը ստատիստիկական տեղեկութիւններ չէ հաղորդում, բայց կարելի է հաստատապէս ասել, որ օրական մօտ 300 հոգի են մեռնում։ Ամերիկայի միսիօնէրները Թեհրանում մի հիւանդանոց ունեն, որը այժմ մեծ ծառայութիւն է մատուցանում ազգաբնակութեանը, բայց դա շատ քիչ է։ Բազարները փակված են։ Հաղորդակցութիւնն ընդհատված է։ Պարսկական զօրքի մէջ ծառայող եւրոպացի մի քանի բժիշկներ անյապաղ կանչված են Թեհրան։ Էպիդէմիան սաստիկ տարածված է և Թաւրիզում, ուր մեռնում են օրական մի քանի հարիւր հոգի։ Սաստիկ շոգը նպաստում է խոլերայի տարածմանը, և որովհետև դեռ Թարմ ջրի պակասութիւն էլ է զգացվում, ազգաբնակութիւնը ուտում է սեխ, խիարներ և մրգեր։ Մարդիկ ուղղակի մեռնում են փողոցներում։

—Միջազգային խաղաղութեան կօնգրեսը բացվել է Շվէյցարիայի Բեռն քաղաքում օգոստոսի 22-ին դաշնակցական խորհրդի անդամ Րիւշօնէի նախագահութեամբ։ Անդամ գրվել են 308 հոգի։

—Իռլանդական շարժումը վերջին ժամանակներում զգալի կերպով սաստկանում է։ Դուբլինում եղաւ մեծ ժողովրդական միտինգ, որին մասնակցում էին 15,000 անձինք։ Պարնելիստ Պիրս-Մահոնէյ ճառ խօսելով պահանջեց անմիջական ազատումն իռլանդական բոլոր բանտարկեալների։ «Քանի որ անգլիական բանտերում կը գտնվի մինչև իսկ մէկ իռլանդացի քաղաքական բանտարկեալ, Իռլանդիայի և Անգլիայի մէջ եղած դարևոր Թշնամութիւնը և կռիւը դադարել չեն կարող», ասեց նա։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բրիւսէլի բազարում այս օրերս հանդէս էր դրված աՀագին մեծութեան մի Թ ա ռ ա փ։ Այդ ձկան գլուխը միայն կշռում էր 107 ֆունտ և ձկան մսով կարելի կը լինէր առաւելն 300 մարդ կշտացնել։

*
* *

Հռոմի պապը դիտաւորութիւն ունի շուտով մի է ն ց ի կ լ ի կ ա հրատարակել, որով նա կը դիմէ բոլոր իսկական կաթօլիկներին, հրաւիրելով նրանց երբեք չ ա յ ր ե լ իրանց ննջեցեալների մարմինները, այլ առաջվայ պէս չարունակել Թաղել ննջեցեալներին հողի մէջ, քրիստոնէական եկեղեցու ծէսերին համեմատ։ Պապի այդ գրութեան (կօնդակի) մէջ ասված կը լինի, որ դիակների այրելը հակառակ է ոչ Թէ միայն քրիստոնէական եկեղեցու ծէսերին, բայց քրիստոնէական եկեղեցու մարդասէր ոգուն։

*
* *

Չիկագօի համաշխարհային ցուցահանդէսի ժամանակ կայանալու է այդ քաղաքում կանանց կօնգրէս (կանանց համագումար ժողով), որին կը մասնակցեն ամեն երկիրների ներկայացուցիչ կանայք։ Այդ կօնգրէսում կը քննվեն գլխաւորապէս կանանց ա զ ա տ ո ւ թ ե ա ն, կանանց հասարակական իրաւունքներին վերաբերեալ խնդիրներ։

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 օգոստոսի։ Նոցա կայսերական Մեծութիւնները Թագաժառանգ Ցեսարևիչի, Մեծ իշխանուհի Կսենիա Ալէքսանդրօվնայի և Մեծ Իշխան Միքայէլ Ալէքսանդրօվիչի հետ, երէկ երեկոյեան ուղևորվեցին Տրանզունդի բէյդը։—Երէկ արտաքին գործերի մինիստրը ուղարկեց մեր դեսպանութիւններին և միսսիաներին շրջաբերական հեռագիր, լիազօրութիւն տալով կտրական կերպով յայտարարելու, որ այն բոլոր, այս-

պէս կոչված գոլումՅանները, որոնք տպված են «Ազատութիւն» լրագրում և վերաբերվում են դրա կառավարութեան և նրա մի քանի գործակալների, կերթ են:—Պետերբուրգում օգոստոսի 16-ին և 17-ին հիւանդացան 156, մեռան 41, առողջացան 53:—Երէկ Պետերբուրգի թմբկները ճաշ տօնեցին ի պատիւ Վիլհէմի. մամուլներում էին մեա հարկեր մարդ, ի միջի որոց և ծովակալական խոստուրութեան մինիստրը:

ՆԺՆԻ-ՆՈՎԳՈՐՈԴ, 18 օգոստոսի: Տօնավաճառը էր սովորական ընթացքն է առանում. Մանուֆակտուրային ապրանքը վերջին օրերս աւելի լաւ է վաճառվում, քան անցեալ տարի. առաջ մաճաղը համարեա բոլորն էլ վաճառված է. գինը աւելի բարձր է քան անցեալ տարի—12—15%. Կեանտայի թէյից բերված է 9 հազար արկղ, որը համարեա ամբողջապէս վաճառված է կանխիկ 61-ից մինչև 62 բուբլով, ապառիկ 67 բուբլով. Խանկուի թէյ բերված է 11 հազար արկղ. մեծ մասը ծախված է ապառիկ 65 բուբլով. չափուը գինը հաստատ է. կէսը վաճառված է:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 օգոստոսի: Բարեգործ հրամայված է խոլերայով վարակված տեղերից կայարանները մաքրած տեղերը և ներկերցրած տօնավաճառը ապրանքները առանց պայմանների մասին: Բոլորը և բամբակը պէտք է առնել խիտ կերպով զարված բեռներով. անպատրաստ կաշին, աղ արած աղիքները՝ պնդապէս փակված փոքրիկ տակառներով. չորեղէնը և գորգերը, որոնք գործածութեան մէջ չեն եղել, պատրաստ և անպատրաստ մորթները, պտուղները բանջարները պետութեան սահմաններում անարգել թոյլ են տրվում և մէկ տեղից միւս տեղ ուղարկվում ընդհանուր սանիտարական պայմանները կատարելով:—Երկաթուղիական կոնգրէսի դելեգատները ուղևորվեցան Ֆինլանդիա, դէպի Իմատրա:

ԼՈՆԴՈՆ, 18 օգոստոսի: Լոնդոնում և Լիվերպուլում յայտնվեցան խոլերայով հիւանդներ:

ՎԻԷՆՆԱ, 18 օգոստոսի: Կառավարութիւնը հրամայեց 8 օրվայ կարանտինի ենթարկել մթերքները Ցորնէօի ամբողջ ափից մինչև Շէրբուրգ:

ՆԻՒ-ԵՕՐԿ, 18 օգոստոսի: Եւրոպայի խոլերայով վարակված նաւահանգիստներից եկող բոլոր նաւերը 5 օրվայ կարանտինի են ենթարկվում, մի և նոյն ժամանակ ճանապարհորդներին ափ են իջեցնում քննութեան համար կղզիներից մէկի վրա, իսկ նաւերը դեզինֆեկցիայի են ենթարկվում:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 օգոստոսի: Երկրորդ բարեգործական վիճակախաղի ժամանակ 250-ական րուբլիները ընկան հետևեալ տոմսերի վրա.

№№ տոմս.	№№ սերիի	№№ տոմս.	№№ սերիի	№№ տոմս.	№№ սերիի
1	2605	16	9147	32	5365
1	3032	16	9302	32	6668
1	3566	16	11366	32	7309
1	4658	17	128	32	8307
1	4796	17	2509	32	11811
1	4907	17	2666	33	186
1	6560	17	3350	33	742
1	7792	17	6204	33	3685
1	8068	17	7410	33	4155
1	8668	17	8954	33	9924
1	9258	17	9311	33	10383
1	9714	17	9802	33	11811
1	9838	17	10847	34	265
1	9506	17	11438	34	3649
1	10702	17	11590	34	4244
2	2189	18	1709	34	5336
2	2782	18	2359	34	6778
2	3544	18	2634	34	7622
2	5215	18	3892	34	9170
2	5434	18	5001	34	10214
2	5936	18	5012	34	10540
2	6655	18	7228	34	11334
2	6900	18	7553	34	11628
2	7362	18	8345	35	384
2	7650	18	8928	35	610
2	9880	19	2605	35	1407
2	9995	19	5363	35	1427
2	10674	19	5569	35	1528
2	10902	19	9119	35	1805
2	11209	19	9401	35	5229
3	904	19	10643	35	6051
3	2119	19	11815	35	8600
3	3000	20	6304	35	10756
3	3372	20	6451	36	2322
3	3688	20	7600	36	3703
3	3820	20	7650	36	3963
3	7652	20	10907	36	4383
4	242	21	2138	36	4859
4	3986	21	2553	36	5237
4	4754	21	2610	36	5950
4	5000	11	2730	36	6350
4	5646	21	3138	36	7556
4	5818	21	4172	36	8474
5	2604	21	5075	36	9591
5	3936	21	7007	37	152
5	4628	21	7260	37	1062
5	8401	21	7716	37	1197
5	6155	21	8955	37	3343
5	10272	21	9702	37	4089
5	10980	21	11652	27	5217
6	69	21	11976	37	9083
6	3856	22	992	37	9271
6	5841	22	1481	37	9629
6	5867	22	1970	37	11615
6	8286	22	2188	38	3495
7	834	22	2702	38	3624
7	1760	22	3257	38	5308
7	2438	22	6933	38	8408
7	4142	22	7250	38	10051
7	9924	22	7459	39	285
7	10190	22	9274	39	2148
8	487	22	10019	39	2409
8	1020	22	10229	39	2946
8	3320	22	10644	39	3576
8	3586	22	10794	39	8572
8	7243	22	11322	39	9559
8	8095	22	11346	39	9710
8	8915	22	11521	39	10886
8	10690	23	1410	39	11161
8	11466	23	3539	40	313
8	11891	23	7454	40	1148
9	884	23	10194	40	1616
9	974	23	11082	40	2998
9	1330	24	1236	40	3271
9	1901	24	2435	40	3681
9	3062	25	2146	40	5857
9	4766	25	3429	40	8545
9	5310	25	3570	40	8747
9	8758	25	6700	40	10618
9	11392	25	8139	40	11272
9	11551	25	8836	40	11721
9	11674	25	9856	41	2493
10	611	26	1784	41	4080
10	943	26	2900	41	4446
10	1412	26	3846	41	5252
10	1635	26	4446	41	5559
10	2437	26	5824	41	7199
10	5857	26	6205	41	7832
10	6702	26	6462	41	8268
10	7556	26	6688	41	10497
10	8981	26	7453	42	1118
10	10594	26	8839	42	4090
10	11713	26	9144	42	5063
11	150	26	9158	42	5323
11	1491	26	11276	42	6635
11	2340	26	11627	42	7127
11	3320	27	1137	42	8601
11	3777	27	6311	42	11036
11	8603	27	6850	42	11303
11	9425	27	10366	43	875
11	10140	27	11232	43	5598
11	10358	28	657	43	7374
11	11869	28	1178	43	8050
12	690	28	1306	43	8071
12	769	28	1401	43	8464
12	1494	28	3397	43	9585

(Կը շարունակվի)

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱ

Օգոստոսի 18-ին

Լօնդոնի վրա 10 ֆունտ արժէ . .	98 ր. 50	կ.
Բերլին վրա 100 մարկ — . .	48 ր. 25	»
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ — . .	38 » 85	»
Ոսկի — — արժէ . .	7 » 88	»
Մաքսայի կուպօններ — . .	157 » 50	»
Արծաթ — — — . .	1 » 10	»
Բօրսային դիսկօնտեր — . .	4 » 5½	»
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 շրջանի . .	103 » 62	»
— — — — 2-րդ — . .	102 » 87	»
— — — — 3-րդ —	— » —	»
— — — — 4-րդ —	— » —	»
— — — — 5-րդ —	— » —	»
— — — — 6-րդ —	102 » 75	»
6% ոսկեայ րէնտա	160 » —	»
4% ոսկեայ փոխառութիւն. . . .	— » —	»
Արևելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	— » —	»
— — — 2-րդ —	102 » 87	»
— — — 3-րդ —	104 » 62	»
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	234 » 75	»
— — երկրորդ —	221 » 50	»
Պետական երկաթուղային րէնտա.	104 » —	»
5½ րէնտա	— » —	»
4% ներքին փոխառութեան . . .	94 » 75	»
5% գրաւ. թղթ. ազն. կալ. բանկի	102 » 25	»
Ազն. կալ. բանկի խաղարկութեան Գրաւ. թղթ. — — .	193 » 25	»
5½% վկայակ. գիւղ. հող. բանկի.	105 » 62	»
4½% գրավական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մետալ. .	152 » —	»
— — — թղթադ. .	101 » 87	»
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օբլիգացիաները. .	102 » —	»
Մոսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ.	101 » 25	»
Օդէսայի — — .	101 » 87	»
Թիֆլիսի — — .	98 » 25	»
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	102 » 25	»
— — Քութայիսի — .	102 » 25	»

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը խաղաղ է:

Խմբագիր-Հրատարակող՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ՂՈՒԲԱՅԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԵՆ ՎԱՐԺՈՒՀԻ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉ, 500-ական րուբլի ռոճիկներով. վարժուհին ցանկալի է, որ աւարտած լինի կամ արքունական կամ հայոց միջնակարգ դպրոցներում: Պայմանների համար դիմել Մելքումեանցին, „Համբաւատչելի գրադարան“ Միջին փողոց: № 94 1—4

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրոնցովի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան (և առանձնացածի) սիֆիլիսի և աչքացաւի
Դ. Գ. ՐՈՒԴԿՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—12½—1 ժ. ներքին և երեխայոց ց.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

Ա. Բ. ԱԼԵԿՍԷՅԵՎ—5—6 ժ. նեարդային ց. և էլեկտրաբուժութեան:
Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—6—7 ժ.
Ա. Ա. ԳԱԴՕՄՍԿԻ—6—7 ժ. կաշուի ցաւերի, սիֆիլիսի և վիրաբուժութեան.
Վճար—50 կ.: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) համար առանձին:

31—52 (հ) 90—№ 79 Հիւանդանոցի վերատեսուչ բժշկապետ Նաւասարդեան

Է Վ Է Լ Ի Ն Ա

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ վէպ (հոգեբանական էտիւդ).
Գինը 50 կոպէկ (պօստի ծախսով)

Ծախվում է. „Մշակի“ խմբագրատանը, կենտրոնական և Խիդէկելի գրավաճառանոցներում և Միքայէլեան կամուրջի վրա գտնվող Ցովհաննէսօվի գրավաճառանոցում.
(№ 126) 7—20

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Հ. Յ. ՕՐԲԷԼԻ

Սօլօլակսկայա փողոց, սեփական տանը №№ 15—16

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ

Առաւօտեան 12 ժամից մինչև 2 ժ. և երեկոյեան 5 ժամից մինչև 7 ժ.
Կիրակի և տօն օրերին առաւօտեան 8 ժամից մինչև 2 ժամ կէսօրից յետոյ:
(№ 145) 73—150

МУЗЫКАЛЬНЫЙ МАГАЗИНЪ въ Тифлисѣ

ИВ. А. СУЗАНАДЖЯНЪ

ՆՕՏԱՅԻՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Յ. ՍՈՒԶԱՆՆԱՃԵԱՆԻ

Մատակարար (поставщикъ) Թիֆլիսի բաժնի Ռուսաց Արքունական կօնսէրվատօրիայի.
Վաճառվում են կովկասեան եղանակներից.
Կօրգանեանի. Նոր բայաթի. Nouveau Bayati.
» Հայկական րապսօդիա, Rhapsodie Arménienne.
Տիգրանեանի. Կովկասեան եղանակներ և պարեր. Frans Kaucasische.
Աֆրիկեանի. Մայր Արաքսի. Պարոնբէկեանի՝ Հազար երանի.
Տէր-Յովսէփեանի՝ Մանկական երգարան (նոտաներով).
Հայկական Մարշ. Marche Arménienne.
Ծիծեռնակ (Նոր փոխադրութիւն) Цицернакъ.
Նոյնպէս և մեծ քանակութեամբ ամեն տեսակ նոտաներ, պիանօի, ջութակի, ֆլէյտի և այլ գործիքների համար: Ռօեալներ, պիանօներ, Շրէդէրի և ուրիշ ֆաբրիկաների, կան ծախու և վարձով տալու՝ ջութակներ, ֆլէյտաներ, ֆիսհարմօնիաներ, ջութակի լարեր և այլն.... Օտարաքաղաքացիների պատուէրները կատարվում են իսկոյն:
Դիմել հետևեալ հասցէով. г. Тифлисъ, Музыкальный магазинъ Ив. Сузанаджянъ.
№ 53. 10—10

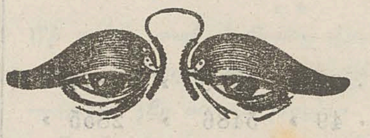

Մ. Գ. ՑԷՅՏԼԻՆԻ

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐԻ ՄԱԳԱԶԻՆԻ

ՕՊՏԻԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ

Գոլովինի պողոտ. ղիմաց, անկիւնի մագազինում, ստացված է մեծ ընտրութիւն ոսկեայ, նոր ոսկեայ, նիկելեայ, պողպատեայ և կրիայի ոսկորից ԱԿՆՈՑՆԵՐ, ՊԷՆՍՆԷՆԵՐ և ԼՕՐՆԷՏՆԵՐ: Թատրօնական և դաշտային ԲԻՆՕԿԼՆԵՐ, ՋԵՐՄԱՉԱՓԵՐ, թէ սենեակների, թէ դուրսը կախելու և թէ վաննաների համար: Վերստուգված և վկայական ունեցող ՄԱԿՍԻՄԱԼ ջերմաչափեր: Լօրնէտի և պէնսնէի համար ոսկեայ, արծաթեայ, նոր-ոսկեայ շղթաներ, նմանապէս մետաքսեայ և մետալական թելեր:

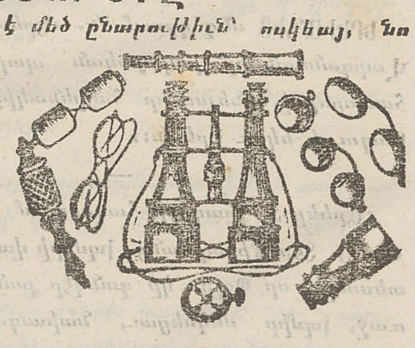

Ակնոցներ և պէնսնէներ տրվում են նմանապէս բժիշկների պատուէրով:
Մագազինում յանձն են առնում նմանապէս փչացած իրերի նորոգելը և ապակիների գնելը:
ԳՆԵՐԸ ամենաչափաւոր են: 47—50 (հ)

ԴԵՂԱԳՈՐԾ **Ա. Ս. ԱՐԻՍՏԱԿԵԱՆԻ** ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ դեղերի, մորթին գեղեցկացնող և հոտաւէտ, նոյնպէս և առողջապահական նիւթերի և տնտեսական գործիքների, բացված է Կուկիայում, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ, բժշկապետ Նաւասարդեանի առաջին մասն. հիւանդանոցի տակ:
(№ 67) 17—100 (և. շ.)

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 19 Августа 1892 г. Типографія Канцел. Главнонач. Гражданск. частью на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская ул., д. каз.